

การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการโรงเรียนในพื้นที่ภูเขาสูงและชายขอบ
ภูมิภาคตะวันตก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดตาก
DEVELOPMENT OF SCHOOL ADMINISTRATIVE STRATEGIES OF SCHOOLS
LOCATED IN THE MOUNTAINOUS AREAS AND WESTERN BORDERED
REGION UNDER THE OFFICE OF PRIMARY EDUCATION IN TAK

ดิเรก มั่นเมือง^{1*} ทวนทอง ชาวกีรติพงศ์² และเจริญวิญญู สมพงษ์ธรรม³
Derek Monmuang^{1*} Tuanthong Chaowakeeratiphong² and Charoenwit Sompongtham³

^{1,2}มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

^{1,2}Kamphaeng Phet Rajabhat University, Kamphaeng Phet 62000, Thailand

³คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี

³Faculty of Education, Ratchathani University, Ubon Ratchathani 34000, Thailand

*Corresponding Author, E-mail: derek_mm@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพ ปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการโรงเรียนในพื้นที่ภูเขาสูงและชายขอบภูมิภาคตะวันตก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดตาก 2) พัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการโรงเรียนในพื้นที่ภูเขาสูงและชายขอบภูมิภาคตะวันตก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดตาก 3) ประเมินผลการใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการโรงเรียนในพื้นที่ภูเขาสูงและชายขอบภูมิภาคตะวันตก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดตาก ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการวิเคราะห์เอกสาร ใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การสนทนากลุ่มเชิงลึก และใช้แบบประเมินผลการใช้กลยุทธ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพ ปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการโรงเรียนในพื้นที่ภูเขาสูงและชายขอบภูมิภาคตะวันตก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดตาก สรุปผลได้ ดังนี้

1.1 สภาพการบริหารจัดการ พบว่า โรงเรียนจัดการศึกษาให้เด็กทุกกลุ่มชาติพันธุ์ทั้งที่มีเอกสารทางทะเบียนราษฎร และไม่มีเอกสารทะเบียนราษฎรหรือไม่มีสัญชาติไทย โดยไม่เลือกว่าเป็นต่างด้าว ชาวไทยภูเขา ผู้พลัดถิ่นสัญชาติเมียนมาร์ เด็กยากไร้ และเด็กที่อาศัยอยู่ตามชายขอบของประเทศ

1.2 ปัญหาการบริหารจัดการ พบว่า การเกณฑ์เด็กเข้าเรียนตามแนวชายแดนมีจำนวนไม่แน่นอน อัตรานักเรียนออกกลางคันสูง การขาดแคลนครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ชายแดน การส่งเสริมการจัดกิจกรรมด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตไม่เป็นระบบอย่างต่อเนื่อง

1.3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ปัจจัยภายใน ด้านจุดแข็ง ผู้บริหารและครูผู้สอนได้รับการยอมรับจากชุมชนและหน่วยงานในพื้นที่ โรงเรียนเป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรมศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีของชุมชน

ด้านจุดอ่อนที่พบ คือ ครูผู้สอนมีการบรรจุ แต่งตั้ง โยกย้ายอยู่ตลอด นักเรียนที่เข้าเรียนมาจากหลากหลายชาติพันธุ์ ทั้งที่มีหลักฐาน และไม่มีหลักฐานทางทะเบียนราษฎรหรือไม่มีสัญชาติไทย ปัจจุบันภายนอก ด้านโอกาส พบว่า ชุมชนในพื้นที่เป็นแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน ด้านอุปสรรคที่พบ คือ ประชาชนอาศัยอยู่ไม่เป็นหลักแหล่ง ผู้ปกครองเคลื่อนย้ายถิ่นฐานระหว่างประเทศบ่อยๆ

2. กลยุทธ์การบริหารจัดการโรงเรียนในพื้นที่ภูเขาสูงและชายขอบภูมิภาคตะวันตก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดตาก ที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 1 วิสัยทัศน์ 3 พันธกิจ 3 เป้าประสงค์ 3 ประเด็นกลยุทธ์ 9 กลยุทธ์ 15 ตัวชี้วัด และ 24 มาตรการ

3. ผลการประเมินการใช้กลยุทธ์ที่เลือกมาทดลอง 3 กลยุทธ์ โดยประเมินผลการใช้กลยุทธ์ตามตัวชี้วัดของกลยุทธ์ พบว่า ผู้เรียนทุกกลุ่มชาติพันธุ์ได้รับการพัฒนาด้านคุณลักษณะบนพื้นฐานความมั่นคงของชาติ ผู้เรียนอนุรักษ์ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่นของชนเผ่าตามชาติพันธุ์ ผู้ปกครองนักเรียนมีความพึงพอใจในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และผู้เรียนมีความตระหนักในการอนุรักษ์ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่นของชนเผ่าตามชาติพันธุ์อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: กลยุทธ์ การบริหารจัดการ โรงเรียนในพื้นที่ภูเขาสูงและชายขอบภูมิภาคตะวันตก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดตาก

Abstract

The purposes of this research were: 1) to study states, problems and factors related to administration of schools located in the mountainous areas and western bordered region under the office of primary education in Tak, 2) to develop the administrative strategies, and 3) to evaluate the implementation of the strategies. The data was collected through the use of document analysis, questionnaires, interviews, workshops, connoisseurship, and evaluation forms. The data then was analyzed by using mean, standard division, and content analysis.

The results revealed that;

1. The states, problems and factors related to administration of schools were concluded as follows:

1.1 The states of school administration revealed that the schools offered education to all ethnic groups, who had civil registry documents, who did not have civil registry documents, or who did not have Thai nationality. No matter they were aliens, hill tribe people, displaced Burmese nationals, poor children, and the children living in the bordered region.

1.2 The problems of administration revealed that the number of the students enrolled from the bordered region were uncertain; the rate of dropout students was high, there was a lack of teachers, promotions of local wisdom activities relevant to way of live were discontinuously managed.

1.3 The factors related to the school management revealed that for the strengths, the school administrators and teachers were accepted from the community and organizations nearby the schools. The schools served as the center of artistic, and cultural, traditional activity.

For the weaknesses, the teacher mobility and transfer were always happened. The students were from various ethnic groups. For the opportunity, the local community served as the learning resource of culture, local wisdom, and unique way of life. For the threat, people were unsettled, they often moved from place to place.

2. The strategies consisted of 1 vision, 3 missions, 3 goals, 3 strategic issues, 9 strategies, 15 indicators, and 24 measures.

3. The evaluation of the implementation of the 3 chosen strategies according the indicators revealed that students from all ethnic groups were development based on the national security. The students involved in art, cultural, traditional, local wisdom conservation according to their ethnicity. The parents were satisfied with involving in education administration and the students were aware of conservation of art, culture, tradition, local wisdom according to their ethnicity at a high level.

Keywords: Strategy, Administration, Schools Located in the Mountainous Areas and Western Bordered Region, The Office of Primary Education in Tak

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยมีพื้นที่ชายขอบตามรอยตะเข็บชายแดนที่จำเป็นต้องดูแล (Internal Security Affairs Bureau, 2005, p.8) คือ แนวชายแดนทางบกยาว 5,683 กิโลเมตรกับแนวชายแดนทางทะเลทั้งฝั่งอ่าวไทยและฝั่งทะเลอันดามัน มีความยาว 2,750 กิโลเมตร จังหวัดที่ตั้งอยู่ประชิดกับอาณาเขตประเทศเพื่อนบ้าน เรียกว่า “จังหวัดชายแดน” มีจำนวน 30 จังหวัด ประชาชนชายขอบตามแนวชายแดนเหล่านี้จะไปมาหาสู่ติดต่อค้าขายกับประเทศเพื่อนบ้านทั้ง 4 ประเทศ ได้แก่ ประเทศเมียนมาร์ ประเทศมาเลเซีย ประเทศลาว และประเทศกัมพูชา ซึ่งจังหวัดตากเป็นจังหวัดหนึ่งในสามสิบจังหวัดที่เป็นจังหวัดชายแดนที่ตั้งอยู่บนเทือกเขาถนนธงชัย มีแม่น้ำปิงแบ่งพื้นที่จังหวัดตากออกเป็น 2 ฝั่ง ได้แก่ ด้านทิศตะวันออก ประกอบด้วย 4 อำเภอ คือ อำเภอเมืองตาก อำเภอบ้านตาก อำเภอสามเงา และอำเภอวังเจ้า เป็นพื้นที่ภูเขาสูง 5,692.68 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 10.15 ของพื้นที่จังหวัดตาก (Tak Primary Educational Service Area Office 2, 2013, pp.7 - 8) ด้านทิศตะวันตก เป็นพื้นที่ชายขอบตามแนวชายแดนติดต่อกับประเทศเมียนมาร์ ระยะทาง 580 กิโลเมตร จำนวน 5 อำเภอ ได้แก่ อำเภอแม่สอด อำเภอแม่ระมาด อำเภอท่าสองยาง อำเภออุ้มผาง และอำเภอพบพระ เป็นพื้นที่ภูเขาสูง 10,713.97 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 65.30 ของพื้นที่จังหวัดตาก โดยวัดความสูงจากระดับน้ำทะเล 1,100 - 2,200 เมตร ในภาพรวมของจังหวัดตากเป็นพื้นที่ภูเขาสูง 16,406.65 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 75.45

การจัดการศึกษาในพื้นที่ชายขอบตามแนวชายแดนไทยนั้น ภาครัฐได้เปิดโอกาสให้หลากหลายหน่วยงานได้เข้าไปจัดการศึกษา ซึ่งหน่วยงานหลักที่จัดการศึกษาในพื้นที่จังหวัดตาก ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยมีโรงเรียนในสังกัด รวมทั้งสิ้น 233 โรงเรียน แบ่งเป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่บนพื้นที่ราบ จำนวน 104 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 44.64 และโรงเรียนที่ตั้งอยู่บนพื้นที่ภูเขาสูงและชายขอบ 129 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 55.36 ของโรงเรียนในจังหวัดตาก ตามข้อมูลพื้นฐานประจำปี 2556 จังหวัดตากมีนักเรียนชายขอบของประเทศ ประมาณ 207,983 คน เป็นเด็กต่างด้าวที่ติดตามผู้ปกครองมาทำงานขายแรงงานตามชายขอบประเทศ ไม่มีหลักฐานทะเบียนราษฎรหรือไม่

สัญชาติไทย และเป็นเด็กที่เกิดในประเทศไทยระหว่างทำงานเข้าเรียนไม่ต่ำกว่าปีละ 5,000 คน เด็กที่ลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมายจะกระจายตามชายขอบของประเทศไม่น้อยกว่า 10,000 คน นักเรียนชายขอบเหล่านี้สำเร็จการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี เข้าศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น ร้อยละ 30 อัตราเด็กออกกลางคัน ร้อยละ 1.67 ไม่ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ร้อยละ 68.33 เมื่อเปรียบเทียบกับประชากรวัยเรียนในภาพรวมของประเทศ กลุ่มผู้ด้อยโอกาสชายขอบภูมิภาคตะวันตกไม่สามารถเข้าถึงบริการทางการศึกษา ร้อยละ 10 และประชากรมีระดับการศึกษาไม่เกินมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 90 (Office of the Basic Education Commission, 2013, p.15) ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการตรวจราชการของสำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 2 The Ministry of Education (2010, p.8) ที่ระบุว่า สภาพการจัดการศึกษาในพื้นที่ภูเขาสูงและชายขอบภูมิภาคตะวันตก มีปัญหาและข้อสังเกตหลายประการ เช่น เด็กและเยาวชนได้รับการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่ครบทุกคน บทบาทของหน่วยงานทางการศึกษาในระบบและนอกระบบไม่ชัดเจน ภาคเอกชนที่เข้ามาจัดการศึกษาขาดการควบคุมจากภาครัฐทำให้องค์กรเอกชนมีอิสระในการบริหารจัดการภายใต้ความคิด ความเชื่อพื้นฐานของตนเอง กล่าวคือ ต้องการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ชนให้มีความรู้ ความสามารถประกอบอาชีพได้ ส่งผลให้ผู้เรียนขาดการปลูกฝังด้านวัฒนธรรม ประเพณีไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น การใช้ภาษาไทยในการสื่อสารกับทางราชการ และจิตสำนึกที่ดีเกี่ยวกับประเทศไทย เช่น ความรักความผูกพันประเทศไทย ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ตลอดจนการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของเด็กเหล่านี้ขาดหายไป แนวทางและมาตรการในการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาภาครัฐไม่ชัดเจน หากขาดการดูแลแก้ไขปัญหานานเกินไปอาจทำให้เกิดความไม่มั่นคงตามแนวชายแดนประเทศไทยอันจะส่งผลกระทบต่อภาพรวมของประเทศไทย (Office of Permanent Secretary, 2007, pp.110 - 111)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดตากทั้ง 2 เขต ได้หาแนวทางเพื่อแก้ไขปัญหการบริหารจัดการศึกษา ซึ่งกำหนดเป็นนโยบายในแผนพัฒนาการศึกษา 4 ปี (พ.ศ. 2556-2559) โดยกำหนดมาตรการที่มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนในด้านความรู้ ความสามารถ ด้านทักษะชีวิต และทักษะทางสังคม ให้เกิดความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข นโยบาย แนวทาง และมาตรการดังกล่าวเป็นแบบกว้างๆ ทำให้ผู้บริหารมีอิสระในการบริหารจัดการโรงเรียนของตน ผลการดำเนินงานของโรงเรียนบางแห่งก็ประสบความสำเร็จได้รับการยอมรับจากชุมชนและหน่วยงานของทางราชการ แต่บางแห่งก็ไม่สามารถบริหารจัดการให้เกิดประสิทธิภาพได้ และด้วยข้อจำกัดในการบริหารจัดการโรงเรียนในพื้นที่ภูเขาสูงและชายขอบภูมิภาคตะวันตก ที่มีลักษณะเฉพาะดังกล่าวจึงจำเป็นต้องหาวิธีการหรือกลยุทธ์ในการบริหารจัดการเพื่อให้โรงเรียนในพื้นที่ภูเขาสูงและชายขอบภูมิภาคตะวันตก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดตาก และหน่วยงานในพื้นที่ภูเขาสูงและชายขอบภูมิภาคตะวันตก มีวิธีการบริหารจัดการให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผล นักเรียนในพื้นที่ภูเขาสูงและชายขอบภูมิภาคตะวันตกได้มีโอกาสเข้ารับการศึกษภาคบังคับตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ใช้ภาษาไทย รู้จักขนบธรรมเนียม ประเพณีไทย มีจิตสำนึกรักประเทศไทย รักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการโรงเรียนในพื้นที่ภูเขาสูงและชายขอบภูมิภาคตะวันตก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดตาก

2. เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการโรงเรียนในพื้นที่ภูเขาสูงและชายขอบภูมิภาคตะวันตก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดตาก

3. เพื่อประเมินผลการใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการโรงเรียนในพื้นที่ภูเขาสูงและชายขอบภูมิภาคตะวันตก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดตาก

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการโรงเรียนในพื้นที่ภูเขาสูงและชายขอบภูมิภาคตะวันตก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดตาก แบ่งการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพ ปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการโรงเรียนในพื้นที่ภูเขาสูงและชายขอบภูมิภาคตะวันตก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดตาก โดยการวิเคราะห์เอกสาร ใช้แบบสอบถามผู้อำนวยการโรงเรียน และครูผู้สอน จำนวน 313 คน และสัมภาษณ์รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 15 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการโรงเรียนในพื้นที่ภูเขาสูงและชายขอบภูมิภาคตะวันตก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดตาก ดังนี้ 1) ศึกษาโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการโรงเรียนในพื้นที่ภูเขาสูงและชายขอบประเทศไทย – เมียนมาร์ จำนวน 2 โรงเรียน โดยการวิเคราะห์เอกสาร และสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนและครูผู้สอน จำนวน 8 คน วิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา 2) วิเคราะห์สภาพแวดล้อมการบริหารจัดการโรงเรียนในพื้นที่ภูเขาสูงและชายขอบภูมิภาคตะวันตก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดตาก และยกร่างกลยุทธ์การบริหารจัดการโรงเรียนในพื้นที่ภูเขาสูงและชายขอบภูมิภาคตะวันตกสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดตาก โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 17 คน 3) ตรวจสอบร่างกลยุทธ์โดยการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ โดยมีผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมการสัมมนา จำนวน 8 คน

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินผลการใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการโรงเรียนในพื้นที่ภูเขาสูงและชายขอบภูมิภาคตะวันตก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดตาก ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกกลยุทธ์มาทดลองใช้ 3 กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 7 เสริมสร้างการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทุกกลุ่มชาติพันธุ์ให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพบนพื้นฐานความมั่นคงของชาติ กลยุทธ์ที่ 8 ส่งเสริมการบูรณาการศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชนเผ่าตามชาติพันธุ์และแหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติกับการเรียนการสอน และกลยุทธ์ที่ 9 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียน ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา เนื่องจากกลยุทธ์ทั้ง 3 สามารถขับเคลื่อนให้บรรลุตามเป้าหมายได้เป็นรูปธรรมที่ชัดเจนในระยะเวลาอันสั้น และเป็นกลยุทธ์ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ตรงตามบริบทของโรงเรียน โดยดำเนินการทดลองใช้กลยุทธ์ระหว่างวันที่ 20 พฤษภาคม 2558 ถึงวันที่ 13 กันยายน 2558 ณ โรงเรียนบ้านวังผา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยใช้แบบประเมินโครงการ/กิจกรรม และแบบประเมินความตระหนักของนักเรียน จำนวน 178 คน แบบประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา จำนวน 178 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารจัดการโรงเรียนในพื้นที่ภูเขาสูงและชายขอบภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทย พบว่า มีการจัดการศึกษาให้เด็กทุกกลุ่มชาติพันธุ์ไม่เลือกกว่าเป็นต่างด้าว ชาวไทยภูเขา ผู้พลัดถิ่นสัญชาติเมียนมาร์ เด็กยากไร้ และเด็กที่อาศัยอยู่ตามชายขอบของประเทศ ทั้งที่มีเอกสารทางทะเบียนราษฎรและไม่มีเอกสารทะเบียนราษฎรหรือไม่มีสัญชาติไทย โดยไม่แบ่งชนชั้นหรือความแตกต่างทางชาติพันธุ์ ภาษา และศาสนา ส่วนปัญหาการบริหารจัดการ พบว่า การเกณฑ์เด็กเข้าเรียนตามแนวชายแดนมีจำนวนไม่แน่นอน อัตรานักเรียนออกกลางคันสูง การขาดแคลนครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ชายแดน การส่งเสริมการจัดกิจกรรมด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตไม่เป็นระบบอย่างต่อเนื่อง ส่วนปัจจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ปัจจัยภายใน ด้านจุดแข็ง ผู้บริหารและครูผู้สอนได้รับการยอมรับจากชุมชนและหน่วยงานในพื้นที่ โรงเรียนเป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรมศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีของชุมชน ด้านจุดอ่อนที่พบ คือ ครูผู้สอนมีการบรรจุ แต่งตั้ง โยกย้ายอยู่ตลอด นักเรียนที่เข้าเรียนมีหลากหลายชาติพันธุ์ทั้งที่มีหลักฐานและไม่มีหลักฐานทางทะเบียนราษฎร หรือไม่มีสัญชาติไทย และมีจำนวนนักเรียนเข้าเรียนไม่แน่นอน ปัจจัยภายนอก ด้านโอกาส พบว่า ชุมชนในพื้นที่เป็นแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน ด้านอุปสรรคที่พบ คือ ประชาชนอาศัยอยู่ไม่เป็นหลักแหล่ง ผู้ปกครองเคลื่อนย้ายถิ่นฐานระหว่างประเทศบ่อยๆ

2. ผลการพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการโรงเรียนในพื้นที่ภูเขาสูงและชายขอบภูมิภาคตะวันตก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดตาก สรุปได้ดังนี้

2.1 วิสัยทัศน์ โรงเรียนในพื้นที่ภูเขาสูงและชายขอบภูมิภาคตะวันตก จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา บนพื้นฐานความมั่นคงของชาติ และบริบทของชุมชน

2.2 พันธกิจ

2.2.1 บริหารจัดการศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2.2 จัดการศึกษาแก่ประชากรวัยเรียน 3) บริหารจัดการการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียน ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใน

2.3 เป้าประสงค์ ได้แก่

2.3.1 บริหารจัดการโรงเรียนตามโครงสร้างภาระงานอย่างมีประสิทธิภาพ

2.3.2 ประชากรวัยเรียนทุกกลุ่มชาติพันธุ์ได้รับโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน การศึกษา บนพื้นฐานความมั่นคงของชาติ

2.3.3 โรงเรียน ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมมือกันจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2.4 ประเด็นกลยุทธ์ ได้แก่

2.4.1 การพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

2.4.2 การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลายและทั่วถึงทุกกลุ่มชาติพันธุ์

2.4.3 การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียน ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดการศึกษา

2.5 กลยุทธ์ ได้แก่

2.5.1 พัฒนาศักยภาพของโรงเรียนให้มีความพร้อมต่อการจัดการศึกษาทุกกลุ่มชาติพันธุ์

2.5.2 ปรับปรุงการบริหารจัดการงบประมาณและระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

2.5.3 เสริมสร้างความก้าวหน้าทางวิชาชีพของครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นระบบอย่างต่อเนื่อง

2.5.4 พัฒนาทักษะ ความรู้ ความสามารถของครูและบุคลากรทางการศึกษาในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน

2.5.5 จัดหาสิ่งสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ให้พอเพียงและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

2.5.6 ยกระดับคุณภาพของผู้เรียนทุกกลุ่มชาติพันธุ์ด้วยกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย

2.5.7 เสริมสร้างการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทุกกลุ่มชาติพันธุ์ให้เกิดความรู้อย่างมีคุณภาพ

2.5.8 ส่งเสริมการบูรณาการศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชนเผ่าตามชาติพันธุ์และแหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติกับการเรียนการสอน

2.5.9 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียน ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา

โดยกลยุทธ์ทั้ง 9 ประกอบด้วย 15 ตัวชี้วัด และ 24 มาตรการ

3. ผลการประเมินการใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการโรงเรียนในพื้นที่ภูเขาสูงและชายขอบภูมิภาคตะวันตก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดตาก ที่เลือกมาทดลองใช้ พบว่า 1) ผู้เรียนทุกกลุ่มชาติพันธุ์ได้รับการพัฒนาด้านคุณลักษณะบนพื้นฐานความมั่นคงของชาติ ร้อยละ 97.51 ผู้เรียนเข้าร่วมอนุรักษ์ ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่นของชนเผ่าตามชาติพันธุ์ ร้อยละ 97.54 และผู้ปกครองให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษา ร้อยละ 89.95 เมื่อเปรียบเทียบกับตัวชี้วัดตามกลยุทธ์ปรากฏว่าสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 2) ผู้ปกครองนักเรียนมีความพึงพอใจในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา อยู่ในระดับมาก และผู้เรียนมีความตระหนักในการอนุรักษ์ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่นของชนเผ่าตามชาติพันธุ์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.08$) เมื่อเปรียบเทียบกับตัวชี้วัดตามกลยุทธ์ปรากฏว่าสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการโรงเรียนในพื้นที่ภูเขาสูงและชายขอบภูมิภาคตะวันตก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดตาก มีประเด็นที่สำคัญนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. กลยุทธ์การบริหารจัดการโรงเรียนในพื้นที่ภูเขาสูงและชายขอบภูมิภาคตะวันตก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดตาก ที่พัฒนาขึ้น จำนวน 9 กลยุทธ์ อภิปรายผลดังนี้

กลยุทธ์ที่ 1 การพัฒนาศักยภาพของโรงเรียนให้มีความพร้อมในการจัดการศึกษาให้กับทุกกลุ่มชาติพันธุ์ กลยุทธ์นี้มีความสำคัญเนื่องจาก โรงเรียนในพื้นที่ภูเขาสูงและชายขอบภูมิภาคตะวันตก จัดการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชนหลากหลายกลุ่มชาติพันธุ์ในสภาพพื้นที่ ห่างไกล ทุรกันดาร ซึ่งเป็นพื้นที่ลักษณะพิเศษที่ต้องสร้างความพร้อมทั้งด้านบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และการบริหารจัดการ เพื่อพัฒนาโรงเรียน และจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายได้อย่างเต็มศักยภาพ สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษา (Office of the Education Council, 2009, pp.22 – 32) กล่าวว่า การพัฒนาการบริหารจัดการโรงเรียน เป็นการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาอย่างมีคุณภาพให้ประชาชนทุกคนตั้งแต่แรกเกิดจนตลอดชีวิต ทุกเพศ ทุกวัย ผู้ด้อยโอกาส ผู้ยากไร้ ผู้พิการ ผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก บกพร่องทางร่างกาย สติปัญญาชนต่างวัฒนธรรม และผู้สูงอายุให้มีโอกาสเข้าถึงการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

กลยุทธ์ที่ 2 ปรับปรุงการบริหารจัดการงบประมาณและระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ กลยุทธ์นี้มีความสำคัญเนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กระจายอำนาจการบริหารงบประมาณให้ระดับโรงเรียนตามนโยบายการกระจายอำนาจการจัดซื้อจัดจ้าง โรงเรียนจึงมีการงานการบริหารงบประมาณเพิ่มขึ้น มีความรับผิดชอบมากขึ้น และลดแหลมหากดำเนินการไม่ถูกต้อง ดังนั้นโรงเรียนต้องมีการปรับปรุงระบบงานให้มีความพร้อม เพื่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการงบประมาณให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล (Office of the Basic Education Commission, 2010, p.30) โรงเรียนต้องบริหารงบประมาณของโรงเรียนตามกระบวนการทำงาน และการมอบหมายหน้าที่บุคลากรที่เหมาะสมชัดเจน กำหนดขอบข่ายของงานที่ครอบคลุมบริบทของโรงเรียน ยึดกฎหมาย ระเบียบ มีกติกาในการใช้จ่ายงบประมาณที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ และมีระบบการตรวจสอบที่มีคุณภาพ

กลยุทธ์ที่ 3 เสริมสร้างความก้าวหน้าทางวิชาชีพของครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นระบบอย่างต่อเนื่อง กลยุทธ์นี้มีความสำคัญเนื่องจากบุคลากรในพื้นที่ภูเขาสูงและชายขอบประเทศปฏิบัติงานในพื้นที่เสี่ยงภัย ห่างไกล กั้นดง ซึ่งถือเป็นผู้เสียสละควรได้รับการพัฒนาให้ก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาบุคคล (Office of the Basic Education Commission, 2010, p.182) บุคลากรเป็นปัจจัยที่สำคัญส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของงาน โดยจัดบุคคลให้ปฏิบัติงานได้เหมาะสมกับงาน พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาทักษะความรู้ความสามารถของครูและบุคลากรทางการศึกษาในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา (The Ministry of Education, 2011) โดยเฉพาะในพื้นที่ลักษณะพิเศษประสบปัญหาการขาดแคลนครู และครูไม่มีคุณภาพ จำเป็นต้องพัฒนาครูโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นการอบรมทางไกลเพื่อให้เกิดคุณภาพการศึกษาได้อย่างเต็มที่

กลยุทธ์ที่ 5 จัดหาสิ่งสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ให้พอเพียงและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม กลยุทธ์นี้มีความสำคัญเนื่องจากการดำเนินกิจกรรม/โครงการทั้งในด้านการบริหาร การจัดการเรียนการสอน จำเป็นต้องใช้วัสดุ ครุภัณฑ์ที่ทันสมัย เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้การดำเนินงานสำเร็จตามเป้าหมายอย่างมีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการจัดการศึกษาของ Office of the Basic Education Commission (2013, p.13) ที่สรุปว่า โรงเรียนในพื้นที่สูงและชายขอบมีสภาพพื้นที่เป็นลักษณะพิเศษ ควรได้รับการสนับสนุนงบประมาณ วัสดุ สิ่งสนับสนุนการจัดการเรียนรู้มากกว่าพื้นที่ปกติ

กลยุทธ์ที่ 6 ยกระดับคุณภาพของผู้เรียนทุกกลุ่มชาติพันธุ์ด้วยกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย กลยุทธ์นี้มีความสำคัญเนื่องจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โรงเรียนต้องจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญโดยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มศักยภาพตามความสนใจ ความถนัด ด้วยกระบวนการเรียนการสอนที่หลากหลาย เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ให้มีความรู้ควบคู่คุณธรรม ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข เป็นการเปิดโอกาสทางการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายกระทรวงศึกษาธิการในการปฏิรูปการศึกษา 2552 – 2561 (The Ministry of Education, 2011, p.1) ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้ รักที่จะเรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลาย มีความสนุกกับการเรียนรู้และมีโอกาสได้เรียนรู้นอกห้องเรียนอย่างสร้างสรรค์ และยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ให้สูงขึ้น

กลยุทธ์ที่ 7 เสริมสร้างการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทุกกลุ่มชาติพันธุ์ให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพบนพื้นฐานความมั่นคงของชาติ กลยุทธ์นี้มีความสำคัญเนื่องจากโรงเรียนในพื้นที่ภูเขาสูงและชายขอบมี

ประชาชนหลากหลายชาติพันธุ์อาศัยอยู่ร่วมกัน สิ่งหนึ่งที่จะสร้างความสงบสุขตามแนวชายแดน และเกิดความมั่นคงของชาติได้ นั่นคือการปลูกจิตสำนึกในความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รักถิ่นฐานแผ่นดินที่ตนอาศัยอยู่ ทำประโยชน์แก่ประเทศไทย สอดคล้องกับแนวทางการนำจุดเน้นการพัฒนาผู้เรียนสู่การปฏิบัติ (Office of the Basic Education Commission, 2010, pp.1-3) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองทั้งด้านทักษะชีวิตและทักษะสังคม ตลอดจนคุณลักษณะที่จะช่วยเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีคุณภาพบรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตร ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

กลยุทธ์ที่ 8 ส่งเสริมการบูรณาการศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชนเผ่าตามชาติพันธุ์และแหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติกับการเรียนการสอน กลยุทธ์นี้มีความสำคัญเนื่องจากประชาชน เด็กเยาวชน บณูเขาสูงและชายขอบของประเทศซึ่งมาจากหลากหลายชาติพันธุ์ โรงเรียนต้องปลูกฝังให้เด็กเยาวชนรู้จักขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม และอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชนเผ่าตามชาติพันธุ์ให้เป็นเอกลักษณ์คงอยู่ชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงตามแนวชายแดนประเทศไทย (Office of Permanent Secretary, Ministry of Education, 2007, pp.99 - 101) ที่ส่งเสริมจัดการศึกษาให้ผู้เรียนตามแนวชายแดนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะการประกอบอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แลกเปลี่ยนเรียนรู้ภาษา ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีให้เกิดความรัก สามัคคี สมานฉันท์ สร้าง เข้าใจอันดีระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ตามแนวชายแดนประเทศไทย ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Funkhiew, Chaowakeeratiphong, and Polprasert (2014, p.67) ที่ทำการวิจัยเรื่อง ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาในพื้นที่ชายแดนไทย-เมียนมาร์ ผลการวิจัยพบประเด็นยุทธศาสตร์สำคัญหนึ่งคือ การพัฒนาการอนุรักษ์ พื้นฟู สืบสาน พัฒนาและเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของชุมชนชายแดนและกลุ่มชาติพันธุ์

กลยุทธ์ที่ 9 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียน ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา กลยุทธ์นี้มีความสำคัญ เนื่องจากการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในปัจจุบัน ต้องเปิดโอกาสให้ชุมชนสถาบันทางศาสนา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานอื่นๆ มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ในรูปของ “ภาคี” เพื่อพัฒนาโรงเรียนตามความต้องการของชุมชน ทั้งนี้ชุมชน หน่วยงานในพื้นที่ให้การสนับสนุนช่วยเหลือด้านการเงิน แรงงาน วัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนความคิดเห็น และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการดำเนินงานของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล (Office of the Basic Education Commission, 2010, pp.45-48) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชน หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทในการตัดสินใจดำเนินนโยบาย มีส่วนร่วมในการควบคุมและให้ข้อเสนอแนะการปฏิบัติงานของโรงเรียน การมีส่วนร่วมจะก่อให้เกิดกระบวนการตรวจสอบการดำเนินงานของรัฐได้เป็นอย่างดี

2. การประเมินผลการใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการโรงเรียนในพื้นที่ภูเขาสูงและชายขอบภูมิภาคตะวันตก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดตาก ผลการประเมินผลการใช้กลยุทธ์ตามตัวชี้วัดพบว่า ผู้เรียนทุกกลุ่มชาติพันธุ์ได้รับการพัฒนาด้านคุณลักษณะบนพื้นฐานความมั่นคงของชาติ ร้อยละ 97.51 ผู้เรียนเข้าร่วมอนุรักษ์ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่นของชนเผ่าตามชาติพันธุ์ ร้อยละ 97.54 ผู้ปกครองมีความพึงพอใจในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา และผู้เรียนมีความตระหนักในการอนุรักษ์ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่นของชนเผ่าตามชาติพันธุ์ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ครูผู้สอนดำเนินการประเมินโครงการ/กิจกรรมตามคู่มือการทดลองใช้อย่างครบถ้วน และผู้ปกครองนักเรียน ชุมชน หน่วยงานในพื้นที่ให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรม ทำให้การประเมินผลการใช้กลยุทธ์ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย ซึ่งสอดคล้องกับ The office of Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn Projects

(2010, p.5) พบว่า นักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนได้ร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 93.48

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดตาก ควรสนับสนุนให้โรงเรียนในพื้นที่ภูเขาสูงและชายขอบภูมิภาคตะวันตก นำกลยุทธ์ที่พัฒนาขึ้นไปปรับใช้ในการบริหารจัดการโรงเรียน

1.2 จากผลการวิจัยการบริหารจัดการโรงเรียนในพื้นที่ภูเขาสูงและชายขอบภูมิภาคตะวันตก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดตาก พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ประสบปัญหาการเกณฑ์เด็กเข้าเรียนตามแนวชายแดนมีจำนวนไม่แน่นอน อัตรานักเรียนออกกลางคันสูง การขาดแคลนครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ชายแดน ครูผู้สอนมีการบรรจุ แต่งตั้ง โยกย้ายอยู่ตลอดเวลา การส่งเสริมการจัดกิจกรรมด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตไม่เป็นระบบอย่างต่อเนื่อง จึงควรดำเนินการดังนี้

1.2.1 ผู้บริหารโรงเรียนควรสร้างความเข้าใจกับผู้ปกครองนักเรียน ผู้นำชุมชน ประชาชนในพื้นที่ในการการส่งบุตรหลานเข้าเรียนการศึกษาภาคบังคับตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2545

1.2.2 โรงเรียนควรกำหนดให้ครูผู้สอนออกเยี่ยมบ้านนักเรียนและติดตามนักเรียนกรณีเด็กขาดเรียนเป็นประจำ เพื่อลดอัตราการออกกลางคันและการเคลื่อนย้ายถิ่นฐานระหว่างประเทศตามแนวชายแดน

1.2.3 โรงเรียนในพื้นที่ภูเขาสูง พื้นที่ชายขอบของประเทศ รวมทั้งในพื้นที่ที่เป็นทั้งภูเขาสูงและชายขอบของประเทศ ควรนำกลยุทธ์ที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนแต่ละแห่ง เพื่อให้การบริหารจัดการโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 สภาพภูมิศาสตร์ของโรงเรียนภูเขาสูงและชายขอบของประเทศแต่ละแห่งเป็นปัจจัยที่สำคัญในการบริหารจัดการโรงเรียน ดังนั้น จึงควรจัดทำกลยุทธ์ในการบริหารจัดการโรงเรียนของตน เพื่อให้เป็นประโยชน์ มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียนของตน

2.2 ควรศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาของโรงเรียนภูเขาสูงและชายขอบ เพื่อจะได้รูปแบบที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ซึ่งมีลักษณะพิเศษ

References

- Funkhiaw, A., Chaowakeeratiphong, T., and Polprasert, P. (2014). Strategy for Higher Education Management in Thailand-Myanmar Border Area. *Journal of Education Naresuan University*, 16(2), 59-69. (in Thai)
- Internal Security Affairs Bureau. (2005). *Work Procedure Manual of Laws and Rules about the Operation on Nationality, Immigrant, Registration and Aliens*. Bangkok: Department of Provincial Administration Ministry of Interior. (in Thai)
- Office of the Basic Education Commission. (2009). *Decentralized Executive Power and Education Management 2007*. Bangkok: The Agricultural Cooperative Federation of Thailand. (in Thai)
- Office of the Basic Education Commission. (2010). *Good Corporate Governance*. Bangkok: The Agricultural Cooperative Federation of Thailand. (in Thai)
- Office of the Basic Education Commission. (2013). *Annual Basic Information 2013*. Bangkok: Basic Educational Policy and Planning Office. (in Thai)
- Office of the Education Council. (2009). *Education Reform Proposals in the second century (2009 - 2018)*. Bangkok: Sweet Chili Graphic. (in Thai)
- Office of Inspector General. (2009). *Official Inspection Reports*. Bangkok: Office of Inspector General in the second official inspector. (in Thai)
- Office of Permanent Secretary, Ministry of Education. (2007). *Education management for security along the border Thailand*. Bangkok: Office of Inspector General in the second official inspector. (in Thai)
- Tak Primary Educational Service Area Office 2. (2013). *4 Years Official Action Plan (2013 to 2016)*. Tak: Policy and Plan Group. (in Thai)
- The Ministry of Education. (2010). *Education Reform (2009 - 2018)*. Bangkok: The Agricultural Cooperative Federation of Thailand. (in Thai)
- The Ministry of Education. (2011). *Affected Factors of Thai Educational Quality Management*. Bangkok: The Agricultural Cooperative Federation of Thailand. (in Thai)
- The office of Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn Projects. (2010). *Reports of Operational Programme of Youth Development in wilderness at Border Patrol Police School*. Bangkok: Chitralada Garden. (in Thai)